

नियोजन (रोजगार हमी योजना)
विभागाकरिता कंत्राटी पध्दतीने मनुष्यबळ
सेवा सीएससी -एसपीव्ही ई गव्हर्नन्स
सर्विसेस इंडिया लिमिटेड या केंद्र पुरस्कृत
उपक्रमाद्वारे उपलब्ध करून घेणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
नियोजन विभाग

शासन परिपत्रक क्रमांक: मग्रारो-२०२०/प्र.क्र.३०/रोहयो-७

१६ वा मजला, नवीन प्रशासन भवन,
मादाम कामा रोड, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२
तारीख:- ११ नोव्हेंबर, २०२०.

वाचा :-

- १) शासन परिपत्रक वित्त विभाग क्रमांक:-पदनि-२०१०/प्र.क्र.८४/१०/विसू-१,
दि.२७ सप्टेंबर, २०१०
- २) शासन परिपत्रक वित्त विभाग क्रमांक:- पदनि-२०१३/प्र.क्र.११/१३/विसू-१,
दि.०२ फेब्रुवारी, २०१३
- ३) शासन परिपत्रक वित्त विभाग क्रमांक:-पदनि-२०१३/प्र.क्र.११२/१३/वित्तीय सुधारणा-१,
दि.०२ डिसेंबर, २०१३
- ४) शासन परिपत्रक वित्त विभाग क्रमांक:-पदनि-२०१६/प्र.क्र.२९/१६/वित्तीय सुधारणा-१,
दि.०२ ऑगस्ट, २०१६
- ५) शासन परिपत्रक वित्त विभाग क्रमांक:- संकिर्ण-२०१९/प्र.क्र.२२/कोषा-प्रशा-४,
दि.१७ जुलै, २०२०
- ६) शासन निर्णय उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग क्रमांक:-काआआ-२०१३/प्र.क्र.२३३/
कामगार-८, दि.१८ जून, २०१४
- ७) शासन निर्णय उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग क्रमांक:-संकिर्ण-२०१९/ प्र.क्र.१३/
कामगार-८, दि.२२ फेब्रुवारी, २०१९
- ८) शासन परिपत्रक नियोजन विभाग (रोजगार हमी योजना-मग्रारो/२०१०/प्र.क्र.३०/रोहयो-७
दि.०४ जून, २०१३
- ९) महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना- राज्य निधी असोसिएशनच्या राज्य
नियामक मंडळाच्या (Governing Council) दिनांक २७ ऑगस्ट २०१९ रोजी झालेल्या
बैठकीचे इतिवृत्त.
- १०) शासन परिपत्रक नियोजन विभाग (रोजगार हमी योजना)-मग्रारो /२०१०/प्र.क्र.६१/
रोहयो-७ दि.०६ नोव्हेंबर, २०१९.

परिपत्रक :-

२. प्रशासनावरील खर्च आटोक्यात ठेऊन विकासासाठी पुरेसा निधी उपलब्ध होण्याच्या दृष्टीने
प्रशासकीय विभागांनी कामाचा व्याप बघून सदर कामे बाहय यंत्रणेद्वारे करून घेणेबाबत वित्त विभागाने

संदर्भाधीन परिपत्रकान्वये वेळोवेळी मार्गदर्शक सूचना निर्गमित केलेल्या आहेत. सदर धोरणानुसार शासनाच्या सर्व विभागांमार्फत, विभागांतर्गतच्या कार्यालयामार्फत कंत्राटदारांकडून कंत्राटी स्वरूपात मनुष्यबळ घेण्यात येते. उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाने शासन निर्णय दिनांक २२ फेब्रुवारी, २०१९ अन्वये मंत्रिमंडळ बैठकीतील निर्देशानुसार शासकीय विभागामध्ये कार्यरत कंत्राटी कर्मचाऱ्यांना कंत्राटदारामार्फत करारातील तरतुदीनुसार वेतन व अन्य भत्ते, वैधानिक देण्यासह प्रदान व्हावे यासाठी वेतन अदा करण्याबाबतची समान कार्यपध्दती सर्व विभागांना लागू करण्यात आली आहे. तसेच उद्योग उर्जा व कामगार विभागाच्या दि.२४ जुलै, २०१९ च्या अधिसूचनेनुसार किमान वेतन दर निश्चित केले आहेत.

३. नियोजन (रोजगार हमी योजना) विभागाच्या असे निदर्शनास आले आहे की, या विभागाच्या अधिनस्त असलेली विविध कार्यालये जसे, जिल्हा परिषदा, पंचायत समित्या, तहसील कार्यालय, जिल्हाधिकारी कार्यालय, विभागीय आयुक्त कार्यालय, महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना आयुक्तालय, नागपूर, मंत्रालय स्तर व विभागांतर्गत इतर कार्यालयांमध्ये बाह्ययंत्रणेद्वारे (Outsourcing) कर्मचारी वर्ग घेतले जातात. असे करताना विविध कार्यालयाद्वारे फक्त L१च्या आधारे बाह्ययंत्रणा संस्था (Outsourcing agency) ची निवड केली जाते व तसे करताना कामगारांना किमान वेतन, भविष्य निर्वाहनिधी, ESIC, इत्यादीचा फायदा दिला जात नाही व वरील महत्वाच्या कामगार कायदांचे सर्रास उल्लंघन व पायमल्ली केली जाते. सदरचा विभाग हा प्रधान नियुक्त प्राधिकारी (Principal Employer) असल्यामुळे उद्भवलेल्या कायदेशीर खटल्यात या विभागाला जबाबदार धरले जाते. सदर कायदांचे उल्लंघन शासकीय कार्यालयाद्वारे करणे योग्य नाही. तसेच अनावधानाने सदर संबंधीत कार्यालयाद्वारे शासनासाठी कामगार कायदा अंतर्गत अनेक वित्तीय दायित्वे (Financial Liability) उभ्या केल्या जातात व संबंधीत अधिकारी कायदेशीर कारवाई साठी पात्र ठरतात.

४. वित्त विभाग तसेच उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाच्या आदेशानुसार नियोजन (रोजगार हमी योजना) विभाग व विभागाच्या अधिनस्त विविध कार्यालयांमध्ये बाह्ययंत्रणेद्वारे मनुष्यबळ उपलब्ध करून देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

५. सीएससी ई-गव्हर्नन्स सर्विसेस लिमिटेड ही केंद्र पुरस्कृत व नियंत्रित संस्था राज्यशासनाचा महत्वाचा विभाग असलेल्या ग्रामविकास विभागात आपले सरकार सेवा केंद्रांना गेली पाच वर्षे सर्व

आवश्यक तांत्रिक, अतांत्रिक, व्यवस्थापकीय व प्रशासकीय मनुष्यबळ सेवा पुरवीत आहे. तसेच या संस्थेला केंद्र शासनाने अशा तऱ्हेच्या सेवा देशव्यापी स्तरावर पुरवठा करण्यासाठी मान्यता दिलेली आहे.

६. तेव्हा बाह्ययंत्रणेमध्ये एकसुत्रतता आणण्यासाठी व विविध कामगार कायदांचे पालन करण्याकरीता आणि वित्त विभागाच्या मार्गदर्शक सूचनानुसार तसेच उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाच्या धर्तीवर रोजगार हमी योजना विभागाच्या अधिनस्त विविध कार्यालये जसे जिल्हा परिषदा, पंचायत समित्या, तहसील कार्यालय, जिल्हाधिकारी कार्यालय, विभागीय आयुक्त कार्यालय, महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना आयुक्तालय, नागपूर, मंत्रालय स्तर व विभागांतर्गत इतर कार्यालयांमध्ये बाह्ययंत्रणेद्वारे (Outsourcing) मनुष्यबळ उपलब्ध करून देण्यासाठी अशा मनुष्यबळाची उपलब्धता करणारी अधिकृत एजन्सी म्हणून सीएससी ई-गव्हर्नन्स सर्विसेस इंडिया लिमिटेड या केंद्रीय उपक्रमाला खालील अटी व शर्तीनुसार मान्यता देण्यात येत आहे.

- १) अशा उपलब्ध करून घेतलेल्या मनुष्यबळाची पिळवणूक होऊ नये, त्यांना कामगार विभागाच्या वेळोवेळी निर्गमित आदेशानुसार किमान वेतन / मोबदला मिळावा, अनुज्ञेय सर्व वैधानिक व कल्याणकारी फायदे मिळावे, सर्व वैधानिक वजावटी; जसे भविष्य निर्वाह निधी ग्रॅज्युइटी, ESIS, व्यवसाय कर इत्यादींच्या तरतुदींचे पालन व्हावे यासाठी कामगार विभागाने निर्गमित केलेले आदेश, नियम, अटी व शर्ती यांचे काटेकोर पालन करणे सीएससी ई-गव्हर्नन्स सर्विसेस लिमिटेड यांना बंधनकारक राहिल.
- २) अशा कंत्राटी मनुष्यबळाला नियोजन (रोजगार हमी योजना) विभागात कार्य करण्यासाठी जे प्रशासकीय प्राथमिक प्रशिक्षण आवश्यक आहे ते देण्याचेही सीएससी ई-गव्हर्नन्सने मान्य केले आहे.
- ३) सध्याच्या COVID-१९ साथीच्या पार्श्वभूमीवर अशा मनुष्यबळाच्या कोरोना चाचण्या व इतर अनुषंगिक आरोग्य तपासण्या नेमणुकीचे वेळी व नंतरही वेळोवेळी करून घेण्यात याव्यात. त्याचे दर हे Central Government Health Scheme (CGHS) पेक्षा जास्त नसावेत. त्यासाठी होणारा खर्च CSC कंपनीने त्यांच्या कामगारांच्या वेतनातून वजा करावा.

- ४) ही यंत्रणा केंद्र पुरस्कृत उपक्रम असल्याने व राज्याच्या कामगार / वित्त विभागाने निर्गमित केलेल्या मनुष्यबळ मोबदला दर, विहित सेवा शुल्क दर व इतर वैधानिक वजावटी या सर्व अटी, शर्ती पालन करुन, तसेच आवश्यक प्रशिक्षण मनुष्यबळाला देऊन, त्यांची आरोग्य तपासणी करुन, तसेच या मनुष्यबळाचा कोणताही थेट “मालक-नोकर” संबंध शासनाशी निगडीत होणार नाही, केवळ त्यांच्या सेवा शासनास प्राप्त होणार असल्याने व मनुष्यबळ पुरवठा यंत्रणा म्हणजे सीएससी ई-गव्हर्नन्स सर्विसेस इंडिया हि संस्था यासाठी पूर्णतः उत्तरदायी राहिल.
- ५) बाह्य यंत्रणेद्वारे काम करुन घेणाऱ्या एजन्सीनेच शासनाने निर्धारित केलेल्या वेतनदराप्रमाणे वेतन व वेळोवेळी लागू असलेले कर व अनुज्ञेय भत्यांची अदायगी करणे बंधनकारक राहिल. सेवापुरवठादराकडुन उपलब्ध करुन दिलेल्या मनुष्यबळाला देय असलेले कायदेशीर दायित्व (Statutory Liabilities) उदा. भविष्यनिर्वाह निधी, ग्रॅज्युइटी ESIC, बोनस, लेबर, वेल्फेअर फंड, इत्यादीचा समावेश वेतनात अंतर्भूत असून संबंधीत प्राधिकरणाकडे कायदेशीर दायित्व जमा करण्याची जबाबदारी संबंधीत सेवा पुरवठादाराची राहिल व त्याबाबतची कागदपत्रे सेवा पुरवठादार शासन व कामगार आयुक्त यांचेकडे वेळोवेळी जमा करील.
- ६) उपलब्ध मनुष्यबळास त्यांना नेमून दिलेल्या कामाच्या अनुषंगाने मुख्यालय सोडून इतरत्र प्रवास करण्यासाठी नियमानुसार दैनिक भत्ता/प्रवास भत्ता इत्यादी देय राहिल. तसेच कोविड -१९ महामारीच्या काळात अत्यावश्यक क्षेत्रात काम करणाऱ्या कर्मचाऱ्यांना शासन नियमानुसार विमा कवच अनुज्ञेय राहिल.
- ७) सदर बाह्ययंत्रणेद्वारे मनुष्यबळ उपलब्ध करुन घेण्याचे काम CSC e-Governance Services India Ltd. या केंद्रशासनाच्या कंपनीला तसेच सदर कंपनीच्या अधिकृत अभिकरणास किंवा सहयोगी भागीदार कंपनीस करारनाम्याच्या दिनांकापासून ५ वर्षांपर्यंत देण्यात येईल.
- ८) जर CSC मार्फत कंपनीच्या अधिकृत अभिकरणास किंवा सहयोगी भागीदार कंपनीस सदर काम देण्यात येणार असेल तर त्याची माहिती नियोजन (रोजगार हमी योजना)

- विभागास कळविणे CSC वर बंधनकारक असेल व अशा संस्थेत CSC सोबत केलेल्या अटी व शर्तीचे पालन करणे बंधनकारक असेल.
- ९) कंपनी/संस्थेतर्फे काम करणाऱ्या अधिकारी कर्मचारी यांच्या सेवेचे कोणतेही उत्तरदायित्व शासनावर राहणार नाही याची दक्षता घ्यावी.
- १०) बाहय यंत्रणेद्वारे काम करून घेण्याकरीता कोणतीही पदनिर्मिती केली जाणार नाही.
- ११) सीएससी ई-गव्हर्नन्स सर्विसेस लिमिटेड या मनुष्यबळ पुरवठा यंत्रणेला अशा मनुष्यबळ पुरवठा कामी कामगार विभागाने निश्चित केल्याप्रमाणे १४% सेवाशुल्क देण्यात येईल. हे सेवा शुल्क एकुण मनुष्यबळ पुरवठा खर्चावर आकारून देण्यात यावे. तसेच शासन नियमानुसार वस्तू व सेवा कर (Goods and Service Tax) देय असल्यास तो संपूर्णपणे वेगळा अदा केला जाईल.
- १२) प्रस्तुत सेवा पुरवठादारबरोबर वित्त विभागाने वेळोवेळी दिलेल्या मार्गदर्शक सुचनानुसार आवश्यक अटी/शर्तीचा अर्तभाव करून करारनामा हा केंद्रीय पातळीवर केला जाईल. त्यामुळे विभागांतर्गत यंत्रणांना वेगळा करारनामा करण्याची आवश्यकता नाही.
- १३) बाहयस्थ यंत्रणेमार्फत कामे करून घेण्यासंदर्भात किमान वेतन अधिनियम अंतर्गत कामगार विभागातर्फे विषद केल्यानुसार त्या-त्या संवर्गातील निर्धारित केलेल्या किमान वेतनदराप्रमाणे वेतनास (सेवाशुल्कासह) मान्यता देण्यात येत आहे. तथापि सदरचे वेतन हे नियोजन (रोहयो) विभागामार्फत निश्चित करण्यात येईल.
- १४) सेवापुरवठादाराकडून पुरविण्यात येणाऱ्या मनुष्यबळाचे प्रारंभिक वेतन, वेतन टप्प्यावरील प्रारंभिक वेतनानुसार राहिल. मात्र अनुभवी व शैक्षणिक अर्हतेच्या आधारे प्रारंभिक वेतनाच्या पुढील टप्प्यांवर वेतननिश्चिती करण्याची मुभा कार्यालय प्रमुखांना राहिल. तथापि, हया बाबतची मंजूरी ही शासन स्तरावरून घेण्यात यावी. सद्यस्थितीत महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना- राज्य निधी असोसिएशनच्या राज्य नियामक मंडळाच्या (Governing Council) दिनांक २७ ऑगस्ट, २०१९ रोजी झालेल्या बैठकीच्या इतिवृत्ताचे पालन करणे बंधनकारक राहिल.

- १५) शासन धोरणानुसार व कामगार विभागाच्या आदेशानुसार असे मनुष्यबळ मागणी केल्यापासून ३० दिवसांत संबंधित मागणी केलेल्या यंत्रणेला पुरविणे बंधनकारक राहिल. तसेच, एखाद्या व्यक्तीचे काम समाधानकारक नसल्यास त्याबाबत ३० दिवस अगोदर त्याला कामावरून कमी करण्याबाबत संस्थेस कळविण्यात येईल, संस्थेने त्याच अर्हतेचा दुसरा कर्मचारी ३० दिवसांच्या आत पुरविणे बंधनकारक राहिल.
- १६) बाहय यंत्रणेद्वारे कामे करून घेताना, जर ती कामे नियमितपणे पदनिर्मिती करून केली असता जितका खर्च आला असता त्या खर्चाच्या कमीत कमी १० ते २५ टक्के इतकी बचत होईल अशा रितीने करून घेण्यात यावीत.
- १७) सदर बाबींकरिताचा खर्च हा या पूर्वी ज्या लेखाशिर्षाखाली करण्यात येत होता त्याच लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा.
७. CSC-SPV या संस्थेमार्फत पुरविण्यात येणाऱ्या मनुष्यबळाला मानधन प्रदान करण्याकरीता खालील कार्यपद्धतीचा अवलंब करण्यात यावा.
१. नियोजन (रोजगार हमी योजना प्रभाग) विभाग व विभागाच्या अधिनस्त आयुक्तालय नागपूर, सर्व उपआयुक्त (रोहयो), सर्व उपजिल्हाधिकारी (रोहयो) यांनी त्यांना पुरविण्यात आलेल्या कंत्राटी मनुष्यबळाचा उपस्थिती अहवाल दर महिन्याच्या ०३ तारखेपर्यंत शासनास सादर करावा.
 २. शासन स्तरावरून सदरचा उपस्थिती अहवाल जिल्हानिहाय सीएससी ई-गव्हर्नन्स सर्विसेस लिमिटेड यांना दरमहा ०४ तारखेस सादर करण्यात येईल.
 ३. सीएससी ई-गव्हर्नन्स यांनी याबाबतचे जिल्हा /कार्यालय निहाय देयक दरमहा ७ तारखेपूर्वी शासनास सादर करावे. सदर देयकाचे प्रदान आयुक्त नरेगा, नागपूर यांच्यामार्फत दरमहा १० तारखेस सेवापुरवठादार संस्थेस अदा करण्यात येईल.
 ४. सेवापुरवठादार संस्थेने सर्व कंत्राटी मनुष्यबळास मानधनाचे प्रदान दरमहा १२ तारखेपर्यंत करणे बंधनकारक राहिल.
८. सद्यस्थितीत, ज्या बाह्यस्थ संस्था जिल्हा स्तरावर मनुष्यबळ पुरवठा करत आहेत त्यांच्याशी केलेल्या करारातील तरतुदीनुसार त्यांना विहित वेळेत नोटीस देऊन त्यांची सेवा तात्काळ संपुष्टात

करण्यात यावी. व त्यानंतर मनुष्यबळ CSC-SPV कडून उपलब्ध करून घेण्याबाबत जिल्ह्यांनी विनविलंब कार्यवाही करावी.

९. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०२०११२१८३६५५७९१६ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

हे आदेश तात्काळ अमलात येतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(नंद कुमार)

प्रधान सचिव, (रोजगार हमी योजना)
महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) सर्व विभागीय आयुक्त.
- २) आयुक्त, नरेगा, नागपुर
- ३) सर्व जिल्हाधिकारी.
- ४) सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी
- ५) सर्व उपआयुक्त (रोहयो) विभागीय आयुक्त कार्यालय.
- ६) सर्व उपजिल्हाधिकारी (रोहयो), जिल्हाधिकारी कार्यालय.
- ७) सर्व उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (रोहयो/ग्रा.पं.)
- ८) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
- ९) सहायक संचालक (लेखा), रोहयो-७, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १०) निवडनस्ती, रोहयो-७

प्रत माहितीसाठी,

१. मा.मंत्री, रोहयो यांचे खाजगी सचिव.
२. मा.राज्यमंत्री, रोहयो यांचे खाजगी सचिव
३. प्रधान सचिव, रोहयो यांचे स्वीय सहाय्यक.